



Empressmuseum



9-11-12-13-14

ԱՐՄԵՆԻԱ ՀԵՆ մեր Փարիզի մեջ խստածանրակշիռ
պայթեր պարահեցան, որոնք Մեծին նարավէնթի
1809ին ըստածները կը յիշեցնեն: Աղբանք ժամանէ^ւ
ըստածները, իր ականանելիքն շատ մարդ եղանակ արձա-
կու է անել պարագաներ բնակչության, իշտ: Պարագան-
երին էլեւ հայութապետ (dictateur) - ըն թաւ կը
իրականա: Աս զեկուքը մակրաման պատմելը
յատած՝ պէտք է որ անձնոց առիթ եղաղ դիպուած:

Հայոց միջաւատեմները լուգ՝ Նաբրդէն արտաքին արտաքին հարցի նշուր ինը կը ցուցիներ ժամփրդասէր երեւանուր ։ Նշուրների 22նն ժամը 12ին Եղիսաւոն գազոնուուն վաս փառաւոր զարգարած ան կրկեսին մէջ Անտոնի պարևատից տնուարտնեն շքադրամ մագանուպերուն հանդիսութիւնը կատարեց ։ Հասարակածուութեան գահէրեցն ապագայն ճաշիքին գահէրեցն ու հասարակածուութեան գահէրեցն փառանորդին մէջուն ըս բարձր դաշին վաս նաև յաւացու ։ Կը աջ Կորմի Սրբազնն Քահանացին նուիրածն ։ Անդպահի Աւոսդիսին, Անդպահի Պատուի, Հաննան ան աւրածեան վեսպանուները կային ամէնին ոյ փառաւոր համացիւում, նաև պաշտօնն աներէն շատերը հանդիսին մասնաւից եղան ։ Ժապանց կան բազմուն թիւնը սաստիկ էր ։ Աւճառականութեան որշատնան պատուն նիւթին վաս խռուուած հասան մի հանդէսը մասաւ, և Կայզրին ճարտարաւութեան 1 լիտերի արտասանի հանդիսաբանին մէջ ընդունած փառքը բարձրացուց եւ ըսաւ թէ Կոյն հանդիսին հարցը ։ Հասարակածուութեան գահէրեցն եղան ։ Անձուականութեան պաշտօնն էն Եւրը Պր. Ցիրեն խուցու, և Ենդդիացոց մօնունն իմինը գովզ, որնք արուեստից տեսարանին մէջ Կայզրին ցուց ճարտարաւութեան քանի մը մանաւանդ թէ շատ երգերու մէջ ունեցած առաջութիւնն ընդունաւ ։ Իրմէ միջը հասարակուպեանութեան գահէր ուց երաւ ու ազգու եւ հնուու ձայնին նշանուոր ծառ մի խոնցաւ, զորն որ ներկուց եղողմերը հանուենեան ընդունեցու ։ Առ Ֆաւալ Կարուանին անեւն հանձնութեալ ու խորպական ճառը համարու ։ Ճառ և իր մէջ պարագանին ալ հասու, չէ թէ միցն ներկայ գանաւողներուն, ոյ նուր բոլը ժողովն ան մէջ իր ժապանց ասիրութիւնը հոչակելով եւրին վաճառականութեան պաշտօնն իրաւ ամէջ շքադրամ ընկունութերուն մասնաւինը առաւ, որնք պատուուց լիզեւանի պաշտօնակալ անուանն ան, Ան հոգի այ Կոյն կարգին խաչն ընդունեցաւ Կայ վաս Պր. Ցիրեն բոլը շքադրամ ընդունութեան մասնաւրի կարգ այ Անօրդեն եւեւ ։ Հայութիւնը ան անուանութեան մասնաւրի կարգ այ Անօրդեն եւեւ ։

Հայոց բարեկարգ առօտ խնջըք մը առուա, և է երկաց
ժամանակ հետաքի բնուածութեամբ խառցա, և
մէջ պարզ ըստա. առ որ նախանձամանթիւնը գեղ
զի Խաղպահոց տաւածորդ պահելու ըլլա, իսա
մէջ մէջ արտօնաւուց ընկածուու հանդէս մէջ պիտօն

ընկեր, որի որ կը ջանամ թէ շատ մասնիք. Ալ Կաման եղածէն խիստ գերազանց բյուց :

Վանձարեանեցուն ինդիբը կառավարութեան
կողմէն որոշուելէն եւաեւ, (առև. մէջ 48նորդ. թագ
մէջ) այդպահին ժողովքն իր կիսաս որ ճամողարակին է
չապարակութեանց արէկնին փայտ կործուցած է.

որուն գննութիւնը երկայն տեսէց, պիտի ու տաեն
շատ շիմութիւններ ծովեցան և երկու հազմաններ
ալ իրավու խստի առնե առնեն, մինչու կ լիունա-
կոդիք բողոքովն Հրաժարեցա օրենքին առ չե յո-
գու ածներան վրայ քուե ձգելին բայց ազգային
ժամանակ նոյն խնդրոյն վրայ պատշաճ առնեն ու թիշ-
եղեւելի և բայ երեւանին գժուարականը
գեղոր մը դառնահացաւ: Ազգային ժողովըն օրունցեց
որ աւրութեան խորհրդոց առնենին մը Հասարա-
կապեանութեան զարդազիք իշխանութեան ու իր
պաշտոնէից պատասխանառուութեան նկատմանը
շինուած օրենքին վրայ խստի: Խնչուին որ մերը
տեսանք, նոյն օրենքը գիտառաբար հասարակա-
պեառնեան գոհերեցին և իր նորէն բնարաւելուն
դէմ ու զուտած, և զանձապահներուն առաջար-
կութեանէն աւելի թշնամիկոն էր: Առ բանի համար
գրուած յանձնարարական ժողովըն անդամներուն
ընտրութեան տաեն՝ ձախակողոցին ալ մեծ ագջն մո-
ւին կազմին անդրա: Յանձնարարական ժողովըն 15
անդամներէն՝ տաճնուցրու եօյն առաջարկութեան
պաշտոն եւ ըստ մեծի մասին լուսադրութեան, օր-
ինակնեան և օրինուորակուն էին: Ամէ առ ընապա-
րեան գունէնը ըստվուելու ըլլան կը հնատեի որ
400 պատաժան որեւէ տեսիք նոյն օրենքին առաջ-
արկութեան կազմին են, և մոյն 100ի չորփ հա-
կուակ: Բայց առ ալ բայ ական չէ: Երեւաց թէ
թունակորդմանը ու առթու կուզեին նաև գան-
ձառքեաներուն առաջնորդութեան հակառակ իրենց
տուած քուեն եւ առնուէ, որովհետեւ լինուակող-
ման ուր էրատիքի պատասխանառուութեան օրենքին
վրայ իրիւ յատելուած՝ առաջարկութիւնն մ'ուել-
ցած, պոլի ազգային ժողովըն՝ զօրաց աղջակի
հրամանային իրաւունք կը արտի: Անրին յաւելուած
մ'ալ եղաւ որ աղջակին ժողովըն զահէրէցն ի-
բարունք ունենայ պատերազմի պաշտոնէն ու զօրաց
հրամանառաջներէն խնդրիլու որ պատասխան-
առուութեան օրենքը զօրանացներու մը ծանուցուի:

թեան պաշտամեան նցի խեղիրն այնչափ փութապար-
նելովն զբաց մեն զարմացամ յայտնեց : Սոյց է,
ըստ, պատահանապատ թեան օրէնք մը հարկաւոր
է, բայց որեւոր է որ առանց նախանձաւ և առերր-
թեան շնորհ : Այդն օրէնքին զբաց հիմուն եղած
առաջարկութիւնը՝ ասհմանապատճեան որոշում-
ներն առելի կը սաստիպցընէ, որն որ օրէնքիր
ժողովքի մը շիմերասկերքի, ոյլ ասհմանապատից ժա-
ղվիք : առով ուղարկի զործ ազեր իշխանութիւն-
նը կը նույսի : Յաղովարքը՝ որն որ իշխան և եւ
որն որ կողմանկցութիւններն ու կորիւմը ը շիմու-
նար ու չիգիսեր, կառափարութեան ու իր հակո-
ռակորդներան մէջ պիտի որ պաշտ : Ճաղովորեան
իշխանութիւններն զատ ուրիշ սիմվոլ մը, ուրիշ իշ-
խանութիւններն մը չեց, կառափարութիւնը՝ ոչ կ'ուզ-
վենքն իր կազմի վաստվիկը և ոչ իրեն անհմանալո-
ւում : — Պաշտամեաները ուղարկին ժողովքին զա-
նազան բաժիններուն մէջ ոչ ոտ օրէնքին առաջար-

կամ կեան գէմ զիսեցան և իրենցմ ամանք բոր-
տովին այլը մերժեցին: Յանձնարարական ժողովին
անդ ամեներն առ առաջնորդի թեմանքի և է
զործադիր իշխանակիներուն մէջ ծաղկու-
թառութիւնները ահմանյուղ՝ իրենց նիստերուն մէջ
նյու օրէնքին հաստառութեան եւ գործադրութեան
փոյ պատան կերպէւի, այնպէս որ իլ կարծուեր թէ
նյու առաջնորդին ազգային ժողովին մէջ պի-
տի շնորունակ: Գունդութիւնները լուսիիրը՝ որն որ
նարակնեան է, ոյն առաջնորդին զէմ իրաս
ուստափի հեղեական յօդում մի հանեց: Էւ այլ-
դային ժողովին զանազան կողմանացութիւնները
ծիծաղից ու հեղնելով՝ վարկու: Վորամ
մայ նյու լազարին մէջ պր: Կրամի ուլ գատենեադ
ազգային ժողովին գէմ արարոց կարգի իրարու-
ցուած մը գրեց, որուն մէջ ի ապահովութիւր թէ
այդպին ժողովին զանազան պատարկութեան
ալիւնան և զորաց արյակի կարգարակինեան վոյ
քած որոշ մերաւն ուսուք չէ հանեցի, և թէ
նու ազգային ժողովին երեւեցներուն մէջ կեր-
պարապեալ գուակութիւն (complot) մը կը:
Այ լուր հասարակութեան մէջ շատ յաջուն ու
շփոթութիւն հանեց:

**Վայուղութիւն Շուշի Նայելը՝ մերը մի-
շաման գուակութիւն առանձնաթիւն առ է: Վա-
յուղի 16ին՝ գանձագետներուն ասացարկութեան
վոյ բաւարկութիւն ըլլոյն օր մը յառաջ
հանեանիւ ու Դանենեադ զըրապեաները ար-
քիւրին մասնութիւն հրամանացներուն իրա-
ցած գուակութիւն արքունիք կարգարակինեան վոյ
քած զանազան պատարացների ու մը կը:
Վայուղի 16ին՝ գուակութիւն իր առաջնութիւն
ու ապարագեան համ գտած էր, երկու Ա-
քադիւնեցիր իրարու: Հետ ամենեւն իրասած եւ ձեռք
ձեռքի տարով իրարու բարեկուն, ինեւն նշանառու
չէն: Պր. Թիւր քանի մը խօսքերով իրենց ի-
րարու գէմ ունեցած անհական նորարարական մն
ազգի վերընել լուծով իլ և իրեւուներուդ վոյ
մէջ համարում անիմ, և անշուն չո կը կարծես: Օր
առ նախուղացարանները մէր հայրեանիքունեան
կը լուծէ: Ասոր վոյ Հանեանիւ գաւենեադին մա-
տինալոյ, ու խօսքեր ըստ, ին պիրին զօրա-
պեած: Մենք հաստատեած բարեկամ էր ապա-
րագութիւն մէջ զանազան պատարացներուն
առ իրարու: Սակայն հրեակ անի կը լու-
ծէ օր իրարու: Հետ նորին հայտանիք: Հասարակաց
պարաւորութիւն ունիք հատարելու: Էւ զիրուածի
որ հասարակութիւն մէտան զանազան իրեւուն-
ութիւն անիմ: Վայուղ օր պարագաները զմել
ինչուն կը ստիպին: Խառա անսերն երեւ հազիւն
ուրիշ մարդ լուսի բարեկամ կը հատարաւուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր ձերի
զօրաց վոյ պարագութիւններուն առ ես ի-
րարու շունեած զօրաց վոյ պարագութիւններուն
որ երեւ Աքադիւնեցիր իրարու համ միացած էն:
Գուակութիւն ու Հանեանիւն պիտի իր գուակութիւնը
ու ապարագութիւնը կը անուն առ իր գուակութիւնը:
Վայուղ ոչինչ եղանակու կրնամ հաւանիլ օր**

